

Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти

**Організація та проведення комплексної
педагогічної практики здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти**

Луцьк – 2025

УДК 378.091.33-027.22(477.82)

Організація та проведення комплексної педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упоряд. Т. Бортнюк, Н. Соняк [Електронне видання]. Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2025. 50 с.

У посібнику висвітлено основні аспекти організації та проведення комплексної педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта». Матеріали містять актуальну нормативно-правову базу, методичні рекомендації щодо створення освітнього середовища НУШ, особливості роботи в інклюзивних класах, вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів та дотримання санітарно-гігієнічних норм.

Упорядники:

Тетяна БОРТНЮК – доцент кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти, кандидат економічних наук Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Наталія СОНЯК – старший викладач кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Рецензенти:

Олена ПУШ – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Валентина ВІТЮК – доктор педагогічних наук, професор, заступник декана з навчальної роботи факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки

Розглянуто на засіданні кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

(протокол № 6 від 25.06.2025)

Друкується за ухвалою засідання ради факультету початкової освіти та фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

(протокол №19 від 27.06.2025)

© КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, 2025

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Мета і завдання комплексної педагогічної практики	5
Компетентності і програмні результати навчання	5
Організація та керівництво практикою	9
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів комплексної педагогічної практики	10
Зміст та особливості організації освітнього процесу в сучасній початковій школі: від нормативної бази до практичної реалізації.....	13
Рекомендовані джерела	23
Додатки	28

ПЕРЕДМОВА

Шановні майбутні вчителі та викладачі!

Сучасна початкова школа переживає етап глибокої трансформації, зумовленої реформою «Нова українська школа» та викликами сьогодення. У цьому контексті переддипломна педагогічна практика є вирішальним етапом фахової підготовки здобувачів вищої освіти, логічним завершенням їхнього навчання та своєрідним «містком» до самостійної професійної діяльності. Вона покликана не лише закріпити набуті теоретичні знання, а й сформувати у майбутнього педагога готовність до роботи в умовах змінного освітнього середовища.

Ці методичні рекомендації розроблено з метою надання практичної допомоги студентам спеціальності 013 «Початкова освіта» в організації та проходженні комплексної педагогічної практики. Посібник укладено з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти та освітньо-професійної програми «Початкова освіта» підготовки бакалаврів. Актуальність видання зумовлена необхідністю підготовки вчителя, здатного реалізувати принципи педагогіки партнерства, створювати психологічно безпечне та інклюзивне освітнє середовище, а також ефективно організовувати освітній процес.

Комплексна педагогічна практика є завершальним та найвідповідальнішим етапом практичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Її головна мета — повна інтеграція здобувача освіти у професійне середовище, де він має продемонструвати не лише теоретичні знання, а й здатність самостійно проектувати освітній процес у реальних умовах Нової української школи.

Сучасна початкова освіта вимагає від педагога гнучкості, знання законодавства та вміння створювати безпечне, інклюзивне середовище. Цей посібник укладений з метою допомогти студенту-бакалавру зорієнтуватися у ключових вимогах професійної діяльності. У ньому поєднано нормативні вимоги із практичними інструментами: від алгоритмів оцінювання результатів навчання до правил ергономічної організації класного простору. Видання містить зразки оформлення звітної документації, схеми аналізу уроків та виховних заходів, а також критерії оцінювання результатів практики.

Сподіваємося, що запропоновані матеріали стануть надійним дороговказом у професійному становленні молодих фахівців та сприятимуть якісній підготовці до майбутньої педагогічної кар'єри.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Комплексна педагогічна практика є логічним завершенням професійної підготовки майбутніх педагогів. Цій практиці передують вивчення фахових методик, де основна увага приділяється змістовому наповненню та структуруванню уроків у початковій школі, вибору оптимальних дидактичних форм, методів, засобів у роботі із молодшими школярами. Практика спрямована на апробацію всієї системи методичної підготовки здобувачів освіти, розвиток їхніх професійних здібностей та адаптацію до умов роботи у сучасних закладах освіти. Під час проходження практики студенти виконують функції вчителя початкових класів, знайомляться з досвідом роботи вчителів, навчально-методичною базою.

Метою комплексної педагогічної практики є формування умінь організовувати освітній процес у сучасній початковій школі, апробація особистісної готовності до виконання професійних обов'язків.

Завдання практики:

- Комплексне застосування здобувачами освіти у професійно-практичній діяльності знань та умінь, набутих під час попереднього навчання.
- Розв'язання педагогічних завдань щодо організації освітнього середовища, реалізація принципів індивідуалізації та диференціації.
- Використання навчально-методичного інструментарію для формування в учнів компетентностей.
- Виконання функцій класного керівника та проведення індивідуальної роботи з учнями.
- Формування професійних якостей, стійкого інтересу до професії вчителя та потреби в самоосвіті.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми **Початкова освіта** проходження комплексної педагогічної практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти компетентностей, серед яких:

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. (Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.06.2024 № 842).

Спеціальні компетентності

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційнокомунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності; до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Проходження комплексної педагогічної практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

ПР-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних та наукових джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційнокомунікаційних та цифрових технологій, методів наукових досліджень у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні

форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПР-17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосувати їх у професійній діяльності. (Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.06.2024 № 842).

У процесі комплексної педагогічної практики у здобувачів вищої освіти формуються такі компетентності:

– здатність організовувати освітній процес відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти; структури і змісту навчального плану,

освітніх програм початкової школи, методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів;

- здатність планувати процес навчання молодших школярів; працювати з підручниками і методичною літературою; розробляти конспекти уроків у початковій школі; структурувати уроки різних типів; підбирати дидактичні матеріали для змістового наповнення навчальних занять на засадах диференціації та індивідуалізації; здійснювати інтеграцію змісту навчального матеріалу; обирати оптимальні форми, методи, засоби навчання;

- здатність проводити уроки відповідно до дидактичних принципів; забезпечувати педагогічну взаємодію з учасниками освітнього процесу, враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів; дотримуватися санітарно-гігієнічних норм і правил в класі; організовувати освітній процес в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами; вести шкільну документацію;

- здатність вести спостереження за освітнім процесом у початковій школі, аналізувати його результати; здійснювати самоаналіз результатів власної педагогічної діяльності;

- здатність застосовувати в професійно-практичній діяльності знання та уміння, набуті під час проходження попередніх видів практики, вивчення фахових методик та освітніх компонентів психолого-педагогічного спрямування;

- здатність розв'язувати конкретні педагогічні завдання щодо організації освітнього середовища, реалізації принципів індивідуалізації та диференціації в освітньому процесі початкової школи;

- здатність виконувати функції класного керівника в учнівських колективах, проводити індивідуальну роботу з учнями.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Комплексна педагогічна практика проводиться згідно з навчальним планом у VIII семестрі протягом шести тижнів.

До практики допускаються лише ті студенти, які успішно пройшли всі попередні види практики. У кінці VII семестру проводяться інструктивні наради для студентів та керівників. Керівниками призначаються викладачі педагогіки, психології, методик.

Протягом перших двох днів практики студенти знайомляться з планом та режимом роботи ЗЗСО, розкладом для початкових класів, з навчальними кабінетами, роботою методичної комісії вчителів початкових класів; спостерігають за роботою вчителя-класовода, вивчають календарний план, складають індивідуальний план.

Протягом шести тижнів (окрім перших двох днів) практиканти проводять за розкладом всі уроки, позакласну та індивідуальну роботу з молодшими

школярами (загальна кількість уроків залежить від тижневого навантаження учителя $\approx$ від 20 до 22 годин). В цей час студенти також перевіряють зошити, щоденники учнів, ведуть записи в класному журналі, організовують дозвілля дітей на перервах. Відвідують засідання методичного об'єднання учителів початкової ланки, педагогічні ради; співпрацюють з батьками, використовуючи індивідуальні та колективні форми роботи.

На всіх уроках, заходах, які проводять практиканти, присутні учителі. В обліку успішності студента вони виставляють оцінки за проведені уроки. Кожного дня після закінчення уроків учителі проводять консультації щодо підготовки уроків, заходів на наступний день. Загальне керівництво практикою здійснює директор школи або один із його заступників, які забезпечують необхідні умови, контролюють роботу педагогічних працівників з практикантами, відвідують вибірково уроки студентів.

Під час практики студенти систематично отримують консультації від викладачів коледжу. Керівники обов'язково відвідують уроки, заходи, які проводять студенти, якщо базами практики є загальноосвітні установи міста Луцька.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після проходження комплексної педагогічної практики студенти надають керівникам звітну документацію, а саме:

- щоденник обліку роботи практиканта, результати спостережень за показовими уроками, конспекти проведених уроків (Додаток А);
- звітна документація (підписана директором та завірена печаткою установи) (Додаток Б);
- характеристика (з рекомендованою оцінкою), підписана учителем, директором, завірені печаткою (Додаток В).

У Додатку Г представлені *схеми оформлення конспектів уроків*, якими пропонуємо послуговуватися студентам-практикантам при підготовці до уроків у початковій школі.

Підсумки практики підводяться у коледжі на підсумковій конференції. На основі перевірки звітної документації, результатів захисту практики та оцінок, виставлених викладачами за відвідані уроки, виставляється підсумкова оцінка за комплексну педагогічну практику. Облік результатів практики ведеться у відповідному журналі.

Керівник практики від коледжу (методист) під час виставлення студенту підсумкової оцінки за комплексну педагогічну практику враховує: оцінки за проведені уроки, позанавчальні заходи, на яких був присутній методист; оцінку, виставлену студенту керівником освітньої установи у характеристиці; поточні

оцінки, виставлені вчителем за проведені уроки в обліку успішності; комплексну оцінку за ведення документації.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F). Згідно з п. 2.1. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти здійснюється під час міжсесійного (поточного та модульного) та підсумкового (семестрового) контролю знань.

Форми контролю знань здобувачів освіти:

- поточний;
- підсумковий (залік).

Поточний контроль знань здобувачів включає оцінку за роботу на базі практики.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого **заліку** (презентаційні матеріали).

Розподіл балів за видами роботи

Спостереження та аналіз діяльності вчителя-класовода	ЗМ1	Щоденник	плани-конспекти уроків (занять)	Звітна документація			ЗМ 2	Залік
				Облік успішності проведених уроків	Звіт	Характеристика		
5	5	10	30	5	4	6	5	30
Всього балів								100
Критерії оцінювання								
№	Назва (вид) критерію		Зміст (показники) критерію			Максимальна кількість балів		
1	Щоденник		Наявність оформлених відомостей про ЗЗСО			10		
	Плани-конспекти уроків (занять)		Наявність розгорнутих планів-конспектів уроків та занять Якість конспектів уроку (заняття) (відповідність методиці, дидактичним вимогам)			30		
2	Спостереження та аналіз діяльності вчителя-класовода		Наявність записів спостережень за уроками вчителя Вміння відшукувати позитивні сторони спостережуваного уроку Вміння знаходити помилки, недоліки та обґрунтовувати їх			5		

		Вміння формулювати висновки і пропозиції	
3	Облік успішності проведених уроків	Якість ведення обліку успішності (заповнення необхідних даних) Своєчасність ведення записів	5
4	Звіт	Відображення набутих вмінь та навичок Фіксування труднощів у роботі Висновки та пропозиції	4 3 1 1
5	Характеристика (оцінка роботи вчителя)	Рекомендована оцінка за практику від базового закладу освіти: Оцінка «відмінно» Оцінка «добре» Оцінка «задовільно» Оцінка «незадовільно»	6
6	Модульний контроль	Модульний контроль 1	5
		Модульний контроль 2	5
	Залік (презентаційні матеріали)	Комплексна оцінка вчителя та методиста практики від коледжу: Оцінка «відмінно» Оцінка «добре» Оцінка «задовільно» Оцінка «незадовільно»	30 30-25 24-17 16-10 9-0

Загальні критерії оцінювання результатів проходження практики

«Відмінно» - всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити уроки, заходи із застосуванням інноваційних технологій, будувати стосунки з учнями та вчителями. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять з учнями. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано усі види роботи студента-практиканта. Звіт подано у встановлений термін, який містить усі структурні елементи. Під час заліку студент використовує презентаційні матеріали (мультимедійну презентацію, фото-, відеоматеріали), які відображають зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.

«Добре» - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до уроків, допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Під час заліку студент використовує презентаційні матеріали (мультимедійну

презентацію, фото-, відеоматеріали), які не повністю відображають зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.

«Задовільно» - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлено.

«Незадовільно» - завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35 - 59	FX	
0 - 34	F	незадовільно з можливістю повторного складання
		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ВІД НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ДО ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Нормативно-правова база початкової школи

Під час проходження комплексної педагогічної практики здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати ґрунтовне володіння нормативно-правовою базою, що регламентує організацію та зміст початкової освіти в Україні. Знання законодавчих та інструктивно-методичних документів є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутнього педагога та забезпечує його здатність приймати педагогічно та юридично виважені рішення у навчально-виховному процесі.

До ключових аспектів нормативно-правової підготовки здобувача належать:

1. *Орієнтація в законодавстві у сфері освіти*

Студент повинен знати та вміти застосовувати основні положення таких документів, як:

- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
- Концепція Нової української школи;
- Державний стандарт початкової освіти.

Опанування цих актів дає можливість правильно організовувати освітній процес, дотримуватися прав і обов'язків учасників освітнього процесу, забезпечувати якість навчання відповідно до державних вимог.

2. *Знання нормативної бази інклюзивної освіти*

У зв'язку з поширенням інклюзивної практики в закладах загальної середньої освіти майбутній учитель початкової школи повинен:

- розуміти принципи інклюзивного навчання;
- знати порядок організації інклюзивного освітнього середовища;
- орієнтуватися у нормативних документах щодо роботи команди психолого-педагогічного супроводу;
- володіти знаннями про індивідуальну програму розвитку (ІПР), адаптації та модифікації освітнього процесу для здобувачів з особливими освітніми потребами.

Такі знання дозволяють забезпечити психологічний комфорт і доступність навчання для кожної дитини, а також ефективну співпрацю з фахівцями інклюзивного супроводу.

3. *Володіння типовими та іншими освітніми програмами початкової школи*

Переддипломна практика передбачає вміння здобувача:

- працювати з Типовими освітніми програмами для 1–2 та 3–4 класів;
- орієнтуватися у моделях навчальних планів;
- користуватися чинними навчальними програмами й методичними рекомендаціями МОН;
- аналізувати авторські та альтернативні освітні програми, адаптовуючи їх до потреб класу.

Знання структури та змісту програм дозволяє майбутньому педагогові правильно планувати освітній процес, добирати методи, форми й засоби навчання відповідно до вікових особливостей молодших школярів.

4. *Уміння застосовувати нормативні документи в педагогічній діяльності*

Під час практики здобувач повинен продемонструвати:

- здатність планувати уроки відповідно до Державного стандарту та освітніх програм;
- враховувати санітарно-гігієнічні, безпекові, етичні та правові вимоги;

- правильно оформлювати педагогічну документацію;
- забезпечувати права дітей у процесі навчання та виховання.

Таким чином, глибоке знання нормативно-правової бази є важливою умовою формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Воно гарантує якісне та безпечне освітнє середовище, підтримку інклюзивних практик, правомірність педагогічних дій та ефективну організацію навчального процесу під час комплексної педагогічної практики і в майбутній професійній діяльності.

Проектування освітнього середовища НУШ

1. Організація освітнього середовища у початковій школі НУШ є одним із ключових компонентів успішної реалізації Державного стандарту початкової освіти. Під час комплексної педагогічної практики здобувачі вищої освіти мають ознайомитися з принципами побудови сучасного освітнього простору та продемонструвати здатність створювати умови, що сприяють розвитку компетентностей, самостійності та творчості молодших школярів.

2. Принципи організації освітнього середовища НУШ

Освітнє середовище повинно відповідати таким принципам:

Дитиноцентрованість – орієнтація на потреби, інтереси та можливості кожної дитини.

Безпечність та комфорт – фізична і психологічна безпека учнів, зручність організації простору.

Гнучкість та мобільність – можливість змінювати простір відповідно до видів діяльності.

Доступність – вільний доступ дітей до навчальних матеріалів, обладнання, ігор.

Інтерактивність та стимулювання активності – заохочення учнів до дослідження, творчості, спілкування.

Естетичність і функціональність – середовище повинно бути привабливим, гармонійним та доцільним.

3. Компоненти освітнього середовища початкової школи НУШ

Здобувачі освіти мають проаналізувати та оцінити на практиці такі елементи:

3.1. Просторова організація класу

- зони діяльності (читання, письма, художня, дослідницька, ігрова, відпочинку тощо);
- мобільні меблі, що легко переміщуються та трансформуються;
- ергономічне розташування парт, місця для групової роботи, килимкової зони.

3.2. Навчальні матеріали та обладнання

- наявність відкритих полиць для самостійного вибору матеріалів дітьми;
- різноманітні дидактичні засоби для інтегрованого навчання;
- використання ІКТ: інтерактивна дошка, планшети, освітні платформи.

3.3. Візуальне середовище

- інформаційні стенди, тематичні куточки, календарі, графіки;
- зразки учнівських робіт як елемент підтримки мотивації;
- використання натуральних кольорів, що сприяють концентрації уваги.

3.4. Соціальне та емоційне середовище

- взаємоповага, партнерство між учителем і учнями;
- підтримка позитивного мікроклімату, правил та ритуалів класу;
- організація співпраці у парах і групах;
- розвиток емоційного інтелекту через вправи, ігри, обговорення.

4. Завдання здобувача освіти під час практики

Під час проходження комплексної педагогічної практики здобувач повинен:

1) Проаналізувати освітнє середовище класу відповідно до принципів НУШ.

2) Визначити сильні сторони та можливості для покращення простору.

3) Взяти участь в організації окремих зон або їх оновленні (за дозволом учителя).

4) Розробити та провести заняття з урахуванням зональності класу й інтерактивних форм роботи.

5) Вести щоденник практики з описом спостережень, висновків і пропозицій.

6) Представити звіт, який міститиме аналіз освітнього середовища та рекомендації щодо його вдосконалення.

5. Очікувані результати практики

- Після завершення практики здобувач повинен продемонструвати:
- розуміння концепції НУШ та вимог до сучасного освітнього середовища;
- уміння організовувати простір для різних видів діяльності;
- здатність застосовувати педагогічні технології, що передбачають активну участь учнів;
- навички рефлексії та аналізу ефективності освітнього простору.

Санітарно-гігієнічні вимоги до організації освітнього процесу у початковій школі

Під час комплексної педагогічної практики майбутній учитель повинен орієнтуватися в основних санітарно-гігієнічних нормах, які визначають безпечні умови навчання молодших школярів. Здобувач має знати вимоги щодо:

1. Організації навчального середовища
 - оформлення та освітлення класної кімнати відповідно до вікових потреб дітей;
 - ергономічного розміщення меблів (відповідність парт росту учнів, правильне розташування робочих місць);
 - забезпечення належної освітленості (природної та штучної), провітрювання та температурного режиму;
 - безпечного розміщення технічних засобів навчання, зокрема комп'ютерів та мультимедійних пристроїв.
 2. Режиму дня та тривалості навчальних занять
 - дотримання тривалості уроків: у 1 класі – до 35 хв, у 2–4 класах – до 40 хв;
 - чергування видів діяльності для запобігання перевантаженню дітей;
 - проведення руханок, фізкультхвилинок та активних перерв;
 - організації безпечної діяльності під час уроків фізичної культури.
 3. Гігієни праці учнів
 - вимог до роботи з підручниками, зошитами, ТЗН з урахуванням гігієнічних норм;
 - правил безпечного користування комп'ютерами й іншими дигітальними пристроями (обмеження часу роботи, правильна посадка, відстань до екрана);
 - профілактики зорового та фізичного перевантаження.
 4. Безпеки життєдіяльності та здоров'я
 - організації заходів із попередження травматизму;
 - дотримання норм санітарії та гігієни у класному приміщенні;
 - знайомства з алгоритмами дій у надзвичайних ситуаціях, правилами евакуації;
 - забезпечення гігієнічних вимог під час організації харчування учнів.
- Оволодіння цими нормами дозволяє майбутньому вчителю забезпечувати безпечні та здоров'язбережувальні умови навчання.
5. Уміння застосовувати нормативні документи в педагогічній діяльності
- Здобувач повинен продемонструвати:
- здатність планувати та проводити уроки з урахуванням вимог Державного стандарту й санітарно-гігієнічних норм;
 - дотримання правил оформлення педагогічної документації;
 - виконання вимог освітніх програм під час організації навчання;
 - забезпечення прав і безпеки дітей під час освітнього процесу.

Таким чином, знання нормативно-правової, освітньої та санітарно-гігієнічної бази є ключовою умовою формування професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи. Це дозволяє забезпечити якісний, безпечний, ефективний і сучасний освітній процес під час комплексної педагогічної практики та у подальшій професійній діяльності.

Особливості організації інклюзивного навчання в початковій школі під час комплексної педагогічної практики

1. Мета та завдання практики в умовах інклюзивного освітнього середовища
Переддипломна практика в інклюзивному класі спрямована на формування у здобувачів вищої освіти професійної готовності до роботи з учнями з особливими освітніми потребами (ООП). Основними завданнями є:

- ✓ ознайомлення з моделлю інклюзивного освітнього середовища в конкретному закладі;
- ✓ вивчення індивідуальних освітніх траєкторій учнів, структури їхніх освітніх потреб;
- ✓ розвиток умінь організовувати диференційоване та адаптоване навчання;
- ✓ формування навичок співпраці з командою психолого-педагогічного супроводу;
- ✓ набуття досвіду використання корекційно-розвивальних методик та технологій.

2. Вивчення нормативно-правового забезпечення інклюзії

Під час проходження практики студент повинен орієнтуватися у ключових нормативних документах, що регулюють інклюзивну освіту в Україні. Рекомендується:

- ✓ ознайомитися з локальними положеннями закладу щодо інклюзії;
- ✓ опрацювати індивідуальні програми розвитку (ІПР), адаптовані та модифіковані програми;
- ✓ уважно вивчити функціональні обов'язки асистента вчителя та членів команди супроводу.

3. Співпраця з командою психолого-педагогічного супроводу

Студент має налагоджувати ефективну взаємодію з:

- ✓ учителем початкових класів;
- ✓ асистентом учителя;
- ✓ практичним психологом;
- ✓ логопедом/дефектологом;
- ✓ соціальним педагогом;
- ✓ батьками або законними представниками дитини.

Участь у командних засіданнях, обговореннях динаміки розвитку та визначенні освітніх цілей є бажаною частиною практики.

4. Вивчення особливостей розвитку та освітніх потреб учнів

Здобувач вищої освіти має:

- ✓ провести спостереження за навчальною та поведінковою активністю дітей;
- ✓ визначити сильні сторони, бар'єри та потреби учнів з ООП;
- ✓ аналізувати дані ІПР, рекомендації фахівців, висновки ІРЦ;
- ✓ здійснювати педагогічне оцінювання із використанням безоцінювальних і формувальних методів.

5. Планування та проведення уроків в інклюзивному класі

Студент повинен демонструвати здатність адаптувати навчальний процес:

- ✓ добирати матеріали відповідно до індивідуальних можливостей учнів;
- ✓ розробляти диференційовані завдання та варіативні види діяльності;
- ✓ використовувати методи універсального дизайну навчання (УДН);
- ✓ застосовувати візуалізації, наочні моделі, мультимедійні засоби;
- ✓ організовувати групову та індивідуальну роботу з урахуванням інклюзивних принципів.

6. Адаптація та модифікація навчальних матеріалів

Практикант повинен:

- ✓ адаптовувати темп, обсяг, форму подання навчального матеріалу;
- ✓ створювати робочі аркуші, схеми, пам'ятки для учнів з ООП;
- ✓ модифікувати зміст завдань для дітей, які потребують суттєвого спрощення;
- ✓ забезпечувати доступність матеріалів для учнів з порушеннями зору або слуху (крупний шрифт, контраст, візуальні підказки, дублювання інформації).

7. Організація психологічно комфортного та безпечного середовища

У межах практики студент повинен демонструвати:

- ✓ уважне ставлення до емоційного стану дітей;
- ✓ використання методів позитивної дисципліни;
- ✓ формування культури взаємоповаги і толерантності в учнівському колективі;
- ✓ попередження ситуацій булінгу та дискримінації;
- ✓ застосування прийомів сенсорної підтримки для дітей, які цього потребують.

8. Моніторинг досягнень та рефлексія

Практикант має:

- вести щоденник спостережень за динамікою навчальних досягнень учнів з ООП;

- аналізувати ефективність застосованих стратегій навчання і підтримки;
- брати участь у проміжному моніторингу виконання ІПР;
- здійснювати самооцінку власної діяльності, визначати труднощі та ресурси.

9. Особливості комунікації з батьками дітей з ООП

Під час практики студент:

- підтримує коректну, толерантну та доброзичливу взаємодію з батьками;
- передає інформацію в межах професійної етики та конфіденційності;
- за потреби бере участь у консультаціях, надаючи педагогічні рекомендації відповідно до компетенцій здобувача освіти.

10. Звітність за результатами практики

У підсумковий звіт мають входити:

- характеристика інклюзивного середовища класу;
- аналіз одного або двох учнів з ООП (з дотриманням конфіденційності);
- розроблені та проведені адаптовані уроки чи фрагменти уроків;
- приклади диференційованих завдань;
- аналіз власної діяльності, труднощів та шляхів їх подолання;
- рекомендації щодо подальшої роботи вчителя з учнями з ООП.

Оцінювання навчальних досягнень молодших школярів

Оцінювання в початковій школі є важливою складовою освітнього процесу та має на меті не лише фіксацію результатів навчання, а й підтримку особистісного розвитку кожного учня. Під час проходження комплексної педагогічної практики здобувачі вищої освіти мають керуватися положеннями чинних нормативних документів МОН України щодо оцінювання результатів навчання молодших школярів.

Принципи сучасного оцінювання.

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися таких принципів:

- Компетентнісний підхід – оцінювання спрямоване на вияв рівня сформованості ключових та предметних компетентностей.
- Позитивне та підтримувальне оцінювання – спрямоване на формування мотивації до навчання, віри у власні сили.
- Індивідуалізація – врахування особливостей розвитку й темпу навчання кожної дитини.
- Прозорість і зрозумілість – критерії та очікувані результати мають бути доступними й зрозумілими для учнів та батьків.

Безоцінкова взаємодія у 1–2 класах (за НУШ) – акцент на вербальному формульованому оцінюванні, спостереженнях, портфоліо.

2. Види оцінювання, якими має володіти здобувач

Формульовальне оцінювання

- щоденне спостереження;
- надання індивідуальних рекомендацій;
- рефлексивні хвилини;
- заповнення аркушів спостережень;
- використання «навчальних цілей» та «критеріїв успіху».

Підсумкове оцінювання

▪ здійснюється на основі систематичних спостережень, результатів виконаних завдань, тематичних робіт;

▪ у 3–4 класах – з використанням рівневого оцінювання відповідно до вимог МОН.

Самооцінювання й взаємооцінювання учнів

▪ застосування чек-листів;

▪ робота з «сигнальними картками»;

▪ рефлексивні вправи («Смайлики», «Термометр настрою», «Сходінки успіху»).

3. Інструментарій оцінювання, який має опановувати здобувач:

- діагностичні картки та спостережні листи;
- індивідуальні та групові навчальні завдання, що відповідають очікуваним результатам;
- електронні інструменти (онлайн-тести, інтерактивні вправи, сервіси для зворотного зв'язку);
- портфоліо учня як засіб відстеження особистих освітніх досягнень.

4. Обов'язки здобувача під час практики щодо оцінювання

Здобувач під час практики повинен:

- планувати навчальні заняття із чіткими очікуваними результатами;
- розробляти та застосовувати критерії оцінювання відповідно до Державного стандарту початкової освіти;
- здійснювати формульовальне оцінювання під час уроків;
- вести облік результатів навчальних досягнень учнів (щоденники спостережень, зведені таблиці);
- надавати індивідуальний та груповий зворотний зв'язок;
- аналізувати результати оцінювання для корекції власної педагогічної діяльності.

5. Етичні аспекти оцінювання

Здобувачі повинні дотримуватися педагогічної етики:

- уникати публічного порівняння учнів;
- забезпечувати доброзичливу атмосферу;

- формувати позитивний самообраз дитини;
- підтримувати учнів, зосереджуючись на їхніх сильних сторонах та потенціалі до розвитку.

Нормативно-правова база оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

При організації оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи здобувачі повинні керуватися такими нормативно-правовими актами та методичними документами:

- Закон України «Про освіту» — основний закон, який визначає правові засади освіти в Україні.
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» — законодавчий акт, який регламентує середню освіту, в тому числі початкову школу.
- Постанова Кабінету Міністрів України № 87 від 21.02.2018 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» — нормативний документ, який визначає зміст освіти, освітні стандарти та орієнтири для початкової школи.
- Наказ МОН України № 813 від 13.07.2021 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти» — встановлює методичні підходи до оцінювання, види оцінювання, можливості формувального оцінювання, портфолію, само- і взаємооцінювання.
- Лист МОН України № 1/3725-22 «Про організацію освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного часу» (2022) — містить актуальні рекомендації з організації освітнього процесу та, за необхідності, адаптації оцінювання в умовах особливих обставин.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Авраменко К. Б. Методика вивчення величин та дробів у початковій школі: навчально-методичний посібник. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 78 с.
2. Авраменко К. Б. Практикум з методики навчання освітньої галузі «Математика» у початковій школі для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Миколаїв: СПД Румянцева, 2019. 176 с.
3. Активності для учнів та учениць у бомбосховищах : poradnyk dla vchyteliv. Київ, 2022. 24 с. <https://spilnoteka.org/poradnyk-dlya-vchyteliv-aktyvnosti-dlya-uchniv-ta-uchenycz-u-bomboshovyshhah-shkil/>
4. Антонюк Н.А., Пуш О.А., Пушкар Н.С. Педагогічна практика (виховний аспект): метод. посібник. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2024. 88 с.
5. Беспарточна О., Дучимінська Т., Пуш О. Позитивний вплив читання на розвиток пізнавальних навичок дитини./ Шляхи подолання кризи читання: соціально-комунікаційний та психолого-педагогічний аспекти: монографія за заг. ред. К. Сазової, Кременчук: редакційно-видавничий відділ КрНУ імені Михайла Остроградського, 2022. С. 7-30.
6. Вашуленко М.С. Методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1–2 класах ЗЗСО на засадах компетентісного підходу : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
7. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентісного підходу». Київ: Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.
8. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. / авт.-упоряд. Н. В. Маценко, Н. В. Свір. Харків: Вид. група «Основа», 2018. 133 с. Серія «Нова українська школа».
9. Гільберг Т.Г. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентісного підходу / Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич. Київ: Генеза, 2019. 256 с.
10. Гільберг Т.Г. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентісного підходу / Т. Гільберг, С. Тарнавська, З. Хитра, Н. Павич. Київ: Генеза, 2020. 340 с.
11. Гра по-новому, навчання по-іншому : метод, посіб. / Упорядник О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
12. Гущина Н. І. Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 3–4 класах ЗЗСО: навчально-методичний посібник. Київ: ВД «Освіта», 2020. 112 с.

13. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
14. Десять ідей для нестандартних уроків. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4802-desiat-idei-dlia-nestandardnykh-urokiv>
15. Електронні версії підручників для 1–4 класів. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>
16. Електронні версії підручників. Я досліджую світ 3 клас. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/3-klas/ya-doslidzhuyu-svt-pdruchnik-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-u-2-kh-chastinakh/>
17. Закон України «Про освіту». <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
18. Качак Т. Б. Дитяча література та методика навчання літературного читання. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020. 62 с.
19. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.
20. Комплект «Я досліджую світ». URL: http://autta.org.ua/ua/resources/ya_doslidzhuyu_svit
21. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdilo-novu-kontseptsuyu-patriotichnogo-vykhovannya/>
22. Концепція Нової української школи. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
23. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>
24. Копосов П. Г. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів. Харків : Фабула, 2021. 160 с.
25. Костенко Т. М., Довгопола К. С. Нова українська школа: формування у молодших школярів навичок конструктивного спілкування : навчально-методичний посібник. Харків: Ранок, 2021. 176 с.
26. Котик Т. М. Нова українська школа : теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи : навчально-методичний посібник для вчителів початкової школи. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с. URL : <https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikv/5-navchalno-metodichniy-posbnik-nova-ukrainska-shkola-teorya--praktika-formuvannya-emotsynogo-ntelektu-v-uchniv-pochatkovo-shkoli/>
27. Малицька О. В. Образотворче мистецтво з методикою навчання : навч.-мет. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів напрямів підготовки 6.010102 Початкова освіта] Бердянськ. 2016. 346 с.

28.Маляр Л.В., Шикітка Г.М. Методичні вказівки щодо проходження педагогічної практики (Пробні уроки) здобувачами першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 Початкова освіта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 37 с.

29.Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі: посібник для вчителя / Т. Бакка, В. Голощапова, Г. Дегтярьова, Р. Євтушенко та ін.; за редакцією О. Волошенюк, Г. Дегтярьової, В. Іванова. Київ: ЦВП, АУП, 2017. 197 с.

30.Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі: навчальний посібник / упоряд. Н. О. Янко. Чернігів: НУЧК ім. Т. Шевченка, 2021. 92 с.

31.Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу. URL : https://www.pedrada.com.ua/files/news/2018/Metodrekomendatsiji_Adaptacija_1kl_NUSh_2018_Pedrada.pdf

32.Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу. https://www.pedrada.com.ua/files/news/2018/Metodrekomendatsiji_Adaptacija_1kl_NUSh_2018_Pedrada.pdf

33.Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ab/dfe/87d/5abdf87d0973124844943.pdf>

34.Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи. <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ab/dfe/87d/5abdf87d0973124844943.pdf>

35.Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

36.Миронова С. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2020. 176 с.

37.Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

38.Нова українська школа: освітній простір учня початкової школи: навчально-методичний посібник / А. Д. Цимбалару. К: Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

39.Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2019. 220 с.

40. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

41. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти» / Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. Київ: Генеза, 2019. 64 с.

42. Онопрієнко О. В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи: навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.

43. Особливості оформлення класного журналу учнів початкових класів нової української школи <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nova-ukrainska-shkola/2020/10/05/Osoblyvosti%20oformlennya%20klasnoho%20zhurnalu%20NUSH.pdf>

44. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої/фахової передвищої освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради від 01.09.2023. URL : <http://surl.li/tlxzot>

45. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 р. № 1225. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

46. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

47. Пуш О. Навчально-методичний супровід практичної підготовки майбутніх педагогів. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці» Łomża-Charków (14-15.03.2024). Частина 2. С. 217-221.*

48. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математичної освітньої галузі у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів: навч.-метод. посіб. / Світлана Скворцова, Оксана Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.

49. Твердохліб Т. С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи : навч.-метод. посіб. Харків : «Мітра», 2017. 156 с.

50. Типові освітні програми для 1-4 класів. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-1-4-klasiv>

51. Типові освітні програми, розроблені під керівництвом О.Я. Савченко, Р.Б.Шияна, для 2-4-х класів закладів загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv>

52. Типові освітні програми, розроблені під керівництвом О.Я. Савченко, Р.Б.Шияна (1-2-гі класи). <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni>

[programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/](#)

53. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи: навч.-метод. посіб. Видання 2-е, перероблене та доповнене / автори-укл.: Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків: Друкарня Мадрид, 2020. 83 с.

54. Цимбалару А. Д. Нова українська школа: освітній простір учня початкової школи: навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

55. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

56. Шість цеглинок в освітньому просторі школи : методичний посібник / упоряд. О. Рома. Київ: The LEGO Foundation, 2018. 32 с.

Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Щоденник
з комплексної педагогічної практики
студента (студентки) 4_____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

(Прізвище, ім'я, по батькові)

202_-202_ н.р.

Відомості
про базу проходження практики

Повна назва закладу загальної середньої освіти_____

Терміни проходження практики: з _____ по _____

Директор ЗЗСО _____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Заступник директора ЗЗСО _____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Класовод_____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Клас _____

Розклад уроків

Понеділок

1
2
3
4
5
6

Четвер

1
2
3
4
5
6

Вівторок

1
2
3
4
5
6

П'ятниця

1
2
3
4
5
6

Середа

1
2
3
4
5
6

Розклад дзвінків

1 урок
2 урок
3 урок
4 урок
5 урок
6 урок

Список учнів класу
Прізвище, ім'я, по батькові учня

- №
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.

Організація освітнього середовища

Навчальні осередки	Характеристика
1. Навчально-пізнавальної діяльності (з партами/столами)	
2. Змінні тематичні осередки (дошки/фліп-чарти/стенди для діаграм з ключовими ідеями)	
3. Ігри (настільні ігри, інвентар для рухливих ігор)	
4. Художньо-творчої діяльності (полички для зберігання приладдя та стенд для змінної виставки дитячих робіт)	
5. Куточок живої природи для проведення дослідів	
6. Відпочинку (з килимом для сидіння та гри, стільцями, кріслами-пуфами, подушками з м'яким покриттям)	
7. Дитяча класна бібліотечка	
8. Осередок вчителя (стіл, стілець, комп'ютер, полиці/ящики, шафи для зберігання дидактичного матеріалу тощо)	
9. Організація у школі безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану.	

Організація у школі безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану

Складові	Характеристика
Чи розпізнають учні сигнали, що сповіщають про оголошення повітряної тривоги?	
Чи ознайомлені учні з місцем розташування укриття?	
Чи знають про маршрут евакуації в укриття під час оголошення повітряної тривоги?	
Обладнання укриття:	
1. На скільки осіб розраховане?	
2. Технічний і санітарний стан (задовільний /незадовільний)	
3. Кількість входів і аварійних виходів, наявність герметичних дверей/воріт	
4. Система вентиляції (передбачена/не передбачена)	
5. Наявність питної води (2л на одну особу)	
6. Наявність контейнерів для продуктів харчування	
7. Наявність санвузлів	
8. Наявність системи електропостачання, електроосвітлення	
9. Система зв'язку та оповіщення	
10. Наявність засобів надання медичної допомоги	
11. Наявність інструментів та інвентарю для захисних споруд	
12. Наявність місць для сидіння (лежання)	

Спостереження та аналіз уроку

Дата _____

Предмет (урок) _____

Тема _____

Мета

Компетентності

Обладнання

[illegible]

Коментарі

Спостереження та аналіз позанавчального заходу

Дата _____

Тип заходу _____

Тема _____

Компетентності

Мета

Обладнання

[illegible]

Коментарі

Аналіз інклюзивного освітнього середовища

Проаналізуйте інклюзивне освітнє середовище закладу освіти і відмітьте показники, які дотримані у закладі освіти:

Стандарт 1 Фізична безпека і комфорт

☐ Приміщення, територія школи облаштовані та обладнані з урахуванням принципів універсального дизайну і розумного пристосування, санітарно-гігієнічних вимог; забезпечена фізична доступність архітектурних елементів будівлі та території.

☐ Учасники освітнього процесу знають вимоги охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій та дотримуються цих вимог і правил.

☐ Педагогічні працівники обізнані з правилами реагування у разі, якщо учасник освітнього процесу травмується та/або в нього раптово погіршиться самопочуття, і вживають необхідних заходів у таких ситуаціях.

☐ Дизайн освітнього середовища функціональний та адаптивний, що дає змогу максимально ефективно використовувати приміщення й територію закладу в освітньому процесі.

☐ Заклад освіти забезпечений обладнаними навчальними та допоміжними приміщеннями, кабінетами, лабораторіями та засобами навчання, зокрема підручниками, дидактичними матеріалами, обладнанням, для реалізації освітньої програми.

☐ Бібліотека функціонує як інформаційний центр закладу освіти.

☐ У закладі освіти створені умови для здорового харчування учнів.

☐ Освітнє середовище закладу мотивує учнів оволодівати ключовими компетентностями та спонукає їх вести здоровий та екологічний спосіб життя.

☐ У закладі створені умови для безпечного використання інтернету, формування інформаційно-цифрових компетентностей, зокрема навичок безпечної поведінки та кібербезпеки.

Стандарт 2 Психологічна атмосфера та антибулінгова політика

☐ Заклад освіти має антибулінгову програму, кодекс безпечної школи тощо.

☐ У закладі освіти розроблені чіткі й зрозумілі всім учасникам освітнього процесу правила поведінки, що базуються на взаємній повазі.

☐ У закладі освіти учні можуть отримати психологічні консультації та психосоціальну підтримку.

Стандарт 3 Інклюзивність

☐ Заклад освіти забезпечує рівний доступ до навчання усім дітям.

☐ Заклад освіти культивує повагу до прав людини та протидіє будь яким проявам дискримінації.

☐ У закладі розроблені та втілюються підходи для комфортної адаптації та інтеграції учнів до освітнього процесу, а також власні підходи до комфортної адаптації нових працівників.

☐ У закладі достатня кількість працівників для надання необхідної підтримки учням з особливими освітніми потребами.

☐ Заклад піклується про те, аби учні з особливими потребами були забезпечені необхідними корекційно-розвитковими послугами.

☐ Педагогічні працівники впроваджують методики і технології для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

☐ У педагогічному колективі сформована культура співпраці, педагоги дотримуються командного підходу щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами.

☐ Заклад співпрацює з інклюзивно-ресурсним центром і залучає його фахівців для розроблення індивідуальних програм розвитку та психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі.

☐ Заклад освіти підтримує зв'язок з родинами учнів з особливими освітніми потребами, залучає їх до команди фахівців з розроблення індивідуальних програм розвитку та надає іншу необхідну підтримку під час навчання.

Відмітьте наявність у закладі освіти бар'єрів:

☐ фізичних: відсутність пандусів, необладнані туалети;

☐ інформаційних: відсутність субтитрів чи перекладачів на жестову мову, дрібні шрифти;

☐ інституційних: невиконання, або часткове невиконання законів, положень тощо;

☐ ментальних: упередження і неналежне ставлення до учнів з особливими освітніми потребами.

**Плани-конспекти уроків
з комплексної педагогічної практики,
проведені в _____ класі
ЗЗСО № _____
студента (студентки) _____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

(Прізвище, ім'я, по батькові)**

Додаток Б

Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

**Звітна документація
з комплексної педагогічної практики
студента (студентки) 4_____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради**

(Прізвище, ім'я, по батькові)

ПЕРЕВІРЕНО
Керівник практики

(Оцінка, підпис)

(Прізвище, ініціали)

“_____” _____ 20__ року

202__ - 202__ н.р.

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Вчитель

(Прізвище, ім'я, по батькові)

40

ЗВІТ
про проходження комплексної педагогічної практики
на базі ЗЗСО _____

студенткою (студентом) 4_____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Загальні відомості про проходження комплексної педагогічної практики (про клас, учнів; класовода, специфіку школи тощо)

Опис роботи (кількість та якість проведених уроків, виховних заходів; організація роботи з батьками, з учнівським колективом тощо)_____

Сформовані

вміння

Труднощі

Висновки пропозиції

i

Студент

_____ (_____)
(підпис) (ініціали, прізвище)

Вчитель

_____ (_____)
(підпис) (ініціали, прізвище)

Директор ЗЗСО

_____ (_____)
(повна назва) (підпис) (ініціали, прізвище)
МП “_____” _____ 20__ р.

ХАРАКТЕРИСТИКА

студентки (студента) 4_____ групи

спеціальності 013 Початкова освіта

Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради

(прізвище, ім'я, по батькові)

[illegible]

Студентка (студент) за проходження комплексної педагогічної практики заслуговує на оцінку «_____».

Директор ЗЗСО

_____	_____ (_____)
(повна назва)	(підпис) (ініціали, прізвище)
МП	“ _____ ” _____ 20__ р.

СХЕМА КОНСПЕКТУ УРОКУ

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Клас: _____ **Дата:** _____

Тема уроку: (чітке формулювання теми згідно з календарним плануванням).

Мета: (визначення навчальної, розвивальної та виховної цілей).

Очікувані результати: (компонентами яких є: знаннясвий, діяльнісний, ціннісний; це конкретні знання та вміння, які учні мають продемонструвати наприкінці уроку).

Матеріали до уроку: (підручники, зошити, дидактичні картки, ІКТ-засоби, обладнання для дослідів).

ІІ. ХІД УРОКУ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

- **Підготовленість учнів/учениць до уроку:** Перевірка наявності необхідного приладдя.
- **Привітання:** Створення позитивного настрою (емоційне налаштування).
- **Очікування:** Обговорення з дітьми, чого вони хочуть навчитися.
- **Прийняття правил:** Нагадування правил поведінки та співпраці.

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

- **1.1 Створення мотиваційної основи:** Актуалізація знань, постановка проблемного питання або створення ситуації ускладнення.
- **1.2 Цільова основа діяльності:** Висування гіпотез, формулювання навчального завдання та мети діяльності самими учнями.

3. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ І ЗОШИТОМ

- **1. ПОШУКОВИЙ ЕТАП:**
 - **Планування діяльності:** Пошук способів розв'язання завдання, колективне або групове планування.
 - **Фіксація плану:** Усна або письмова форма плану дій.
- **2. РУХАНКА:** (Фізична активність для зняття напруження).
- **3. ПРАКТИЧНИЙ ЕТАП:**
 - **Відкриття «нового» знання:** Проведення досліду, робота з текстом підручника, виконання вправ у зошиті, моделювання.

4. ПЕРЕВІРКА ПЕРВИННОГО РОЗУМІННЯ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ

- Обговорення результатів практичної роботи.
- Виконання завдань на застосування знань у нових ситуаціях.

5. РЕФЛЕКСІЯ ТА ПІДСУМОК УРОКУ

- **Самооцінювання:** Аналіз учнями власної роботи (наприклад, за допомогою «Цеглинок LEGO» чи «Смайликів»).
- **Підбиття підсумків:** Чи досягнуто поставлених очікувань? Що було найцікавішим?

Поради для студента-практиканта щодо оформлення:

1. **Деталізація:** У графі «Хід уроку» рекомендується прописувати не лише назви етапів, а й конкретні запитання вчителя та ймовірні відповіді дітей.
2. **Діяльнісний підхід:** особливу увагу приділяйте **Практичному етапу** (досліди, спостереження, робота в групах тощо).
3. **Аналіз уроку:** Після проведення уроку обов'язково заповніть блок **«Самоаналіз»**, де вкажіть, що вдалося, а над чим ще варто попрацювати (це важлива частина звітності за практику).
4. **Візуалізація:** Використовуйте схеми, таблиці та ілюстрації безпосередньо в тексті конспекту як додатки, щоб полегшити орієнтування під час уроку.

СХЕМА КОНСПЕКТУ УРОКУ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Клас: _____ **Дата:** _____

Тема уроку: (чітке формулювання теми згідно з календарним плануванням).

Мета: (визначення навчальної, розвивальної та виховної цілей).

Очікувані результати: (компонентами яких є: знання, діяльнісний, ціннісний; це конкретні знання та вміння, які учні мають продемонструвати наприкінці уроку).

Матеріали до уроку: (підручники, зошити, дидактичні картки, ІКТ-засоби, обладнання для дослідів).

ХІД УРОКУ

І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Підготовленість учнів/учениць до уроку

2. Привітання

3. Очікування

4. Прийняття правил

ІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

1.1 Створення мотиваційної основи навчальної діяльності (*актуалізація знань, постановка навчальної задачі / проблемного питання / створення ситуації ускладнення та ін.*).

1.2. Цільова основа діяльності (*висування гіпотези, припущень, виявлення причини труднощів, формулювання навчального завдання, цілі навчальної діяльності*).

ІІІ. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ І ЗОШИТОМ

1. ПОШУКОВИЙ ЕТАП

2.1. Планування діяльності (*пошук способів виходу зі скрути, колективний план вирішення навчального завдання, спільне планування діяльності в групах та ін.*).

2.2. Фіксація плану в усній або письмовій формі

2. РУХАНКА

3. ПРАКТИЧНИЙ ЕТАП

3.1. Відкриття «нового» знання.

3.2. Застосування знань, умінь у новій ситуації, формування предметних способів дій, створення алгоритму та ін.

3.3. Застосування знань і вмінь для вирішення навчальних, навчально-пізнавальних та навчально-практичних завдань, виконання творчих завдань та ін.

IV. РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІННИЙ ЕТАП

4.1. Рефлексія результатів діяльності

4.2. Рефлексія способів діяльності

Повернення до екрана очікувань.

4.3. Рефлексія емоційного стану і настрою